

AUTOPUZZELTOCHT

Linge en Lek

Gorinchem - Leerdam - Acquoy - Beesd - Buren - Tiel - Culemborg - Vianen - Gorinchem

Afstand: 125 km

Autopuzzeltocht "Langs Linge en Lek" Welkom in de grootste fruittuin van Nederland!

- In deze autopuzzeltocht van ongeveer 125 km worden 30 multiple choice vragen gesteld over allerlei interessante bezienswaardigheden en attracties die je op je route langs de Linge en de Lek zult tegenkomen. De antwoorden op deze vragen zijn soms eenvoudig te vinden op informatieborden die vlak bij - of tegen de gevel van - de desbetreffende bezienswaardigheid zijn aangebracht. Er zijn echter ook een aantal vragen die je niet zo maar 1-2-3 kunt beantwoorden. Hierbij is het de bedoeling dat je de bezienswaardigheid of attractie daadwerkelijk bezoekt óf raad vraagt bij het VVV c.q. de plaatselijke bevolking. Uiteraard staat het je vrij om het internet te raadplegen. Kortom: Aan jou de keuze hoe je de puzzeltocht maakt!
- Het is niet noodzakelijk om de autopuzzeltocht vanaf vraag 1 te doorlopen. Je bepaalt zelf bij welke vraag je wilt beginnen;
- In de puzzel kom je achter de antwoorden bij vraag 16 t/m 30 de volgende notatie tegen: A<getal> -> P<getal>. Voorbeeld: A3 -> P7. Dit betekent dat de letter achter het antwoord op vraag 3 de 7e letter vormt van de oplossing van deze autopuzzeltocht (NB: De letter "A" staat voor "Antwoord", de "P" voor "Positie");
- De tocht kan het beste in de periode april t/m half oktober worden gemaakt. De kans dat alle toeristische voorzieningen open zijn, is dan het grootst. Wil je echter genieten van de fraaie bloesems van de fruitbomen, dan kun je dit - afhankelijk van het weer - het beste doen in periode half april - begin mei;
- Alle antwoorden van deze autopuzzeltocht kun je terugvinden op:
<https://www.puzzeltochtonline.nl/autopuzzeltochten/nederland/linge-en-lek/antwoorden>
- Heb je vragen over deze autopuzzeltocht?
Laat het ons weten via: info@puzzeltochtonline.nl.
- We wensen je veel plezier toe bij het maken van deze autopuzzeltocht!

Appelboomgaard in de Betuwe

Belduna

Legenda

Toeristische informatie

Routebeschrijving autopuzzeltocht

Colofon

Tekst, fotografie en vormgeving:

Marco Durieux

Copyright puzzeltocht:

©2019 - 2022 Belduna

We starten onze autopuzzeltocht in de oude garnizoensstad **Gorinchem** (ook wel "Gorkum" genoemd), gelegen aan de rivieren Merwede en Linge in het uiterste zuidoostelijke puntje van de provincie Zuid-Holland. Op de Grote Markt bevindt zich het **Hugo de Grootpoortje**.

1. Welke historische gebeurtenis is aan dit poortje verbonden?
  - a. Door dit poortje werd de opgesloten rechtsgeleerde en staatsman Hugo de Groot in 1621 in een boekenkist vanuit Slot Loevestein naar de woning van koopman Adriaan Daetselaar in de Gasthuisstraat gedragen. O
  - b. Door dit poortje vluchtte rechtsgeleerde en staatsman Hugo de Groot in 1621, verkleed als koopman, naar Parijs. V
  - c. Achter dit poortje bewaarde Adriaan Daetselaar in 1621 een grote kist met boeken bestemd voor de in Slot Loevestein opgesloten rechtsgeleerde en staatsman Hugo de Groot. R
  - d. Dit poortje leidde in 1621 naar de achtertuin van het woonhuis van rechtsgeleerde en staatsman Hugo de Groot aan de Gasthuisstraat. D

Op de hoek Molenstraat/Tolsteeg vinden we een markant gebouw: **het tolhuis**.

2. Wat was de naam van de machtige burcht die Karel de Stoute in de 15^e eeuw vlakbij het huidige tolhuis liet bouwen?
  - a. Merwedezicht E
  - b. De Blauwe Toren F
  - c. Klingenburg A
  - d. Nieuw Loevestein C

Op de Kortendijk 67 komen we het **Hendrick Hamel Museum** tegen.

3. Met welk schiereiland is Nederland, dankzij de inhoud van het scheepsjournaal van de Gorkumse zeeman, Hendrick Hamel (1630-1692), sinds eeuwen verbonden?
  - a. Qatar O
  - b. Malakka H
  - c. Korea I
  - d. Gibraltar B

Bij de Dalempoort vinden we de enige overgebleven stadspoort van Gorinchem: de **Dalempoort**. Aan haar buitenzijde heb je een prachtig uitzicht op **korenmolen "De Hoop"**.

4. Naast de Dalempoort kende de vesting van Gorinchem vroeger nog drie andere stadspoorten. Welke poortnaam is onjuist?
  - a. Schelluinenpoort C
  - b. Kanselpoort A
  - c. Arkelpoort W
  - d. Waterpoort J

We verlaten Gorinchem en rijden via de rechteroever van het meanderende riviertje de Linge naar dé Glasstad van Nederland: **Leerdam**. Onderweg passeren we de dorpjes Arkel en Kedichem.

Aan de Lingedijk 28 ligt het **Nationaal Glasmuseum**.

5. In welk jaar werd in Leerdam de eerste flessenfabriek geopend?
a. 1695	F
b. 1735	G
c. 1765	T
d. 1795	E

In het jaar 2020 besloot Royal Delft haar - veel door toeristen bezochte - fabriek aan de Lingedijk 8 in Leerdam te sluiten.

6. Wat werd sinds 1878 in deze fabriek vervaardigd?
a. Porseleinen gebruiksvoorwerpen	U
b. Zilveren gebruiksvoorwerpen	K
c. Keramieke gebruiksvoorwerpen	Z
d. Kristallen gebruiksvoorwerpen	T

Het centrum van Leerdam herbergt op Huisgracht 67 een fraai **hofje** dat slechts beperkt toegankelijk is.

7. Hoe heet dit hofje?
a. Hofje van mevrouw de Villeneuve	P
b. Hofje van mevrouw van Aerden	U
c. Hofje van mijnheer Droogleever	H
d. Hofje van mijnheer de Bie	V

Aan de oostzijde van de haven, aan Sundsvall 2, ligt de **Glasblazerij van het Nationaal Glasmuseum**. Deze is uiteraard te bezoeken.

8. In welk gebouw is deze glasblazerij sinds 1997 ondergebracht?
a. De voormalige houtloods "Holland"	L
b. De voormalige steenfabriek "Lingewaard"	A
c. Het voormalige kruithuis "Het Bastion"	I
d. De voormalige kaasfabriek "Bel Leerdammer"	G

Onder verpleeghuis "Lingesteyn" aan het Lingesteynplantsoen 21 bevindt zich de **Aqua Zoo Leerdam**. Hier wordt in diverse aquaria en vivaria het leven onder water getoond.

9. Welke vis leeft in zout water?
a. De kegelvlekbarbeel	M
b. De driebands anemoonvis	T
c. De juweelkardinaalbaars	R
d. De discusvis	A

We gaan op weg naar het **GeoFort**, dat zich bevindt in Fort "De Nieuwe Steeg" bij **Herwijnen**. Hiervoor verlaten we Leerdam zuidwaarts via de N848 richting Gorinchem (A15). Na ca. 4,6 kilometer gaan we linksaf de smalle Bloklandweg op. Aan het einde van deze weg gaan we linksaf de Nieuwe Steeg in. Na 1.500 meter zien we recht voor ons, aan de Nieuwe Steeg 74, het "GeoFort" liggen.

In dit fort, dat deel uitmaakt van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, is een educatief themapark gehuisvest. Hier kunnen bezoekers op een actieve wijze kennismaken met twee interessante vakgebieden. Het ene is: Cartografie.

10. Wat is de naam van het tweede vakgebied?
a. Archeologie	O
b. Navigatie	I
c. Seismologie	P
d. Planologie	N

We gaan op weg naar Asperen. Op de rechteroever van de Linge, aan de Langendijk 60, ligt **Fort Asperen**.

11. Welk onderdeel van dit fort is nagemaakt o.b.v. originele tekeningen?
a. De houten brug	S
b. De fortwachterswoning	W
c. 2 van de 4 'scherfvrije' observatieposten	J
d. De waaiersluizen die zich vlak voor het fort bevinden	A

We rijden verder over de kronkelige Langendijk en bereiken na ongeveer 1,5 kilometer het dorpje **Acquoy**, dat idyllisch gelegen is aan een oude meander van de Linge.

Zodra we Acquoy binnenrijden zien we de scheve toren van de **Catharinakerk**.

12. Hoe veel meter staat deze kerktoeren uit het lood?
- a. 1,10 meter G
  - b. 1,15 meter S
  - c. 1,20 meter R
  - d. 1,25 meter T

Nadat we Acquoy achter ons hebben gelaten, gaan we rechtsaf de N327 op. Na een kleine kilometer slaan we linksaf en rijden door het dorpje Rhenoy langs de rechteroever van de Linge richting **Beesd**. Na ongeveer 2 kilometer zien we aan onze linkerhand uilen- en dierenpark "De Paay". De parkeerplaats van dit park bevindt zich ongeveer 50 meter voorbij de ingang van het park aan de linkerkzijde.

Uilen- en dierenpark "De Paay" is een particuliere dierentuin van circa 1 hectare groot. Ze biedt plaats aan zo'n 78 verschillende diersoorten, waaronder kamelen, kleine kangoeroes, cavia's en uiteraard diverse soorten uilen, afkomstig uit de hele wereld.

13. Hoeveel graden kan, volgens een informatiebord in het park, een uil maximaal zijn hoofd draaien?
- a. 200 graden Y
  - b. 230 graden D
  - c. 270 graden O
  - d. 320 graden J

Zodra we de parkeerplaats van uilen- en dierenpark "De Paay" verlaten, slaan we linksaf de A. Kraalweg in. Deze loopt voor een groot gedeelte evenwijdig aan de spoorrails. We rijden rechtdoor de snelweg A2 (Utrecht - Den Bosch) onderdoor en bereiken de **Heerlijkheid Mariënwaerd**.

Direct naast de met een slagboom afgesloten parkeerplaats van pannenkoekenrestaurant “De Stapelbaker” en de landgoedwinkel van Heerlijkheid Mariënwaerd aan de Oude Waag 21 bevindt zich een ANWB-bord. Deze verschaft toeristen enige achtergrondinformatie over dit fraaie landgoed aan de noordzijde van de Linge.

14. Welke bewering is juist?

a.	Het landgoed Mariënwaerd werd in 1129 gesticht als Cisterciënzer klooster	I
b.	De naam Mariënwaerd betekent: "Uiterwaarde van Maria"	U
c.	Heerlijkheid verwijst naar de "heerlijke" rechten die de eigenaar van het landgoed kreeg: jacht-, pacht- en visrecht, beheer van wegen en watergangen	E
d.	Op de plaats waar nu het Huis Mariënwaerd staat, stond vroeger het kasteel Mariënwaerd	B

We gaan op weg naar het pittoreske Oranjestadje Buren.

Zodra we het parkeerterrein verlaten, slaan we linksaf en rijden rechtdoor over de Oude Waag en passeren de spoorwegovergang van de spoorlijn Dordrecht – Geldermalsen. Na ongeveer 1 kilometer slaan we rechtsaf de Mariënwaerd Dwarssteeg in. Circa 2 kilometer verder rijden we over de spoorwegovergang van de spoorlijn Utrecht – Den Bosch. We blijven de weg vervolgen tot aan het dorpje Asch. Hier slaan we rechtsaf en nemen de N834 op richting Buren.

Op het adres Markt 1 bezoeken we het museum “Buren en Oranje”.

15. Welke bewering over Anna van Buren (1533-1558) is onjuist?

a.	Op 8 juni 1551 trouwden Anna van Buren en prins Willem van Oranje in Buren	R
b.	Anna van Buren is de eerste vrouw van prins Willem van Oranje	L
c.	Door het huwelijk met prins Willem van Oranje werd gravin Anna van Buren een prinses	E
d.	Uit het huwelijk van Anna van Buren en prins Willem van Oranje werden drie kinderen geboren: Anna (die vroeg overlijdt), nog een Anna en Filips Willem	N

Een ander museum in Buren dat de moeite waard is om te bezoeken, is het “**Museum der Koninklijke Maréchaussée**” aan de Weeshuiswal 9.

16. Op welke datum werd het Corps de Maréchaussée opgericht?

a.	26 augustus 1813	A11 -> P12
b.	26 oktober 1814	A11 -> P5
c.	26 januari 1815	A11 -> P6
d.	26 mei 2016	A11 -> P8

Eveneens aan de Weeshuiswal zien we een ANWB-informatiebord over de **middeleeuwse muurtoren** van Buren.

17. Wat is de naam van de Italiaanse architect die in 1540 een aarden wal liet opwerpen aan de stadskant van de muur?
- a. Bartolomeo Ammanati (1511-1592) A3 -> P14
  - b. Alessandro Pasqualini (1493-1559) A3 -> P9
  - c. Galeazzo Alessi (1512-1572) A3 -> P3
  - d. Andrea Palladio (1508-1580) A3 -> P7

Aan de Molenwal 7 zien we de statige **molen "De Prins van Oranje"**.

18. Wat voor type molen is dit?
- a. Een standerdmolen A2 -> P4
  - b. Een paltrokmolen A2 -> P13
  - c. Een torenmolen A2 -> P1
  - d. Een stellingmolen A2 -> P6

We verlaten Buren via de N834 en bereiken na enkele kilometers de Betuwe-stad **Tiel**.

Op het adres Plein 48 vinden we het **Flipje- en Streekmuseum**.

19. Welk karakter komt niet voor in de avonturen van Flipje?
- a. Jasper Aap A8 -> P6
  - b. Teun Stier A8 -> P4
  - c. Kroesje Beer A8 -> P11
  - d. Bertje Big A8 -> P9

Vlak naast het "Flipje- en Streekmuseum" zien we de **Waterpoort**.

20. Hoe wordt deze poort ook wel genoemd?
- a. Passewaaijse Kwelkadepoort A13 -> P14
  - b. Kleibergse Buitenpoort A13 -> P12
  - c. Echteldse Waaldijkpoort A13 -> P10
  - d. Wamelse Havenpoort A13 -> P5

Eveneens in het centrum vinden we aan de Ambtmansstraat 17 het fraaie **Ambtmanshuis**.

21. Wie hebben dit huis vanaf 1525 in diverse fasen gebouwd?
- a. De ambtsmannen/rechters van de Neder-Betuwe en de Vijfheerenlanden A6 -> P15
  - b. De ambtsmannen/rechters van Tiel en de Tielerwaard A6 -> P12
  - c. De ambtsmannen/rechters van Tiel en de Neder-Betuwe A6 -> P1
  - d. De ambtsmannen/rechters van de Tielerwaard en de Vijfheerenlanden A6 -> P8

We verlaten Tiel via de N835 (richting Maurik/Amerongen), rijden over het viaduct van de A15 en volgen de borden naar het dorpje **Zoelen**.

Aan de Achterstraat 7-11 ligt het historische buitenplaatscomplex **Soelen**. Aan de voorzijde van het poortgebouw bevindt zich het wapen van de familie Verstolk.

22. Welke wapendragers houden dit familiewapen vast?
a. Twee leeuwen	A15 -> P3
b. Twee wildemannen	A15 -> P15
c. Twee draken	A15-> P7
d. Twee griffioenen	A15 -> P4

Onze volgende stop is het historische centrum van **Culemborg**. Hiervoor verlaten we Zoelen in noordelijke richting via de Achterstraat. We vervolgen deze weg voor ongeveer 5 kilometer totdat we het kruispunt met de N320 naderen. Hier slaan we linksaf richting Culemborg.

Op de Oude Vismarkt bevindt zich het laatgotische **oude stadhuis** uit de 16^e eeuw.

23. Aan de rechterkant van het bordes van het stadhuis bevindt zich op de hoek de kaak (schandpaal). Op welke dagen werden hier gestraften 'aan de kaak gesteld'?
a. Op de tweede en vierde woensdag van de maand	A4 -> P2
b. Op marktdagen	A4 -> P11
c. Op de eerste dag van de maand	A4-> P14
d. Op zon- en feestdagen	A4 -> P6

Aan de zuidzijde van de Markt zien we de machtige **Binnenpoort**. Deze wordt ook wel de **Lanxmeerpoort** wordt genoemd.

24. Bovenin deze poort bevindt zich een papklok. Wat kondigde deze klok vroeger tijdens het luiden aan?
a. Let op: De stadspoorten gaan sluiten	A10 -> P2
b. Let op: De werkdag is voorbij, 't is tijd voor het avondeten	A10 -> P7
c. Let op: De stadspoorten gaan open	A10 -> P11
d. Let op: Een nieuwe werkdag, 't is tijd voor het ontbijt	A10 -> P5

< Culemborg -Toren van de Lanxmeerpoort (links), toren van de H. Barbarakerk (rechts)

Even ten westen van de Oude Vismarkt, om precies te zijn aan de Herenstraat 29 vinden we een prachtig rijksmonument: het **Elisabeth Weeshuis**.

25. Welke titel droeg de rijke en kinderloze Elisabeth van Culemborg (1475-1555), stichteresse van het fraaie weeshuis?
- a. Freule van Culemborg A7 -> P3
  - b. Markiezin van Culemborg A7 -> P1
  - c. Barones van Culemborg A7 -> P15
  - d. Vrouwe van Culemborg A7 -> P8

Aan de Binnenmolenstraat 1 vinden we het **geboortehuis van Jan van Riebeeck (1619-1677)**, stichter van de eerste VOC-bevoorradingspost in Zuid-Afrika in 1652.

26. Welke naam draagt dit historische huis?
- a. In den Keyser A1 -> P10
  - b. De Fonteyn A1 -> P15
  - c. Gaesbeeck A1 -> P8
  - d. Convanje A1 -> P11

Onze volgende stop is **Fort Everdingen**. Deze historische locatie bereiken we vanuit Culemborg na een afstand van 3½ kilometer langs de zuidzijde van de rivier de Lek over de Goilberdingerdijk en Lekdijk.

In het machtige Fort Everdingen, aan de oever van de Lek, vinden we **bierbrouwerij Duits & Lauret**. Hier wordt in vijf processtappen bier gebrouwen.

27. Hoe heet processtap 3?
- a. Maischen A14 -> P9
  - b. Uitslaan A14 -> P13
  - c. Klaren A14 -> P4
  - d. Koken A14 -> P3

Fort Everdingen >

We rijden verder westwaarts over de Lekdijk naar de laatste bestemming van deze autopuzzeltocht: het kleine stadje **Vianen**.

Aan de Voorstraat 30 vinden we het fraaie **middeleeuwse stadhuis**.

28. Welke latijnse spreuk staat boven de voordeur van dit stadhuis?
- a. Facta, non verba (Geen woorden, maar daden) A5 -> P14
  - b. Audi (et) alteram partem (Hoor - voordat u oordeelt - ook de andere partij) A5 -> P10
  - c. Salus populo (Heil aan het volk) A5 -> P7
  - d. Litera scripta manet (Wat geschreven is blijft) A5 -> P3

Aan de noordkant van het oude centrum zien we de 15^e eeuwse **Lekpoort**.

Vianen - Het middeleeuwse stadhuis >

29. Hoe noemt men in de volksmond de door François Hemony in 1647 gegoten klok in deze poort?
- a. De valse klok A12 -> P11
  - b. De scheepsklok A12 -> P6
  - c. De kleine klok A12 -> P14
  - d. De noodklok A12 -> P3

Een andere poort in Vianen is de **Hofpoort** aan het Hofplein.

30. Wat was de naam van het in 1696 afgebrande en daarna gesloopte kasteel waarvan de Hofpoort een overblijfsel is?
- a. Batestein A9 -> P13
  - b. Bredestein A9 -> P8
  - c. Amaliastein A9 -> P2
  - d. Rodestein A9 -> P12

< Vianen - Lekpoort

Dit was de laatste vraag van onze toeristische autopuzzeltocht langs de Linge en de Lek. Je hebt nu in totaal 15 letters én 15 letterposities verzameld. Deze vormen gezamenlijk de naam van een **jaarlijks terugkerend evenement** in de Betuwe.

Weet jij om welk evenement het gaat? Vul deze tot slot hieronder als oplossing in. Succes!

OPLOSSING:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Vanuit Vianen rijden we over de autosnelweg A27 in 20 minuten terug naar **Gorinchem**, het begin- en eindpunt van deze autopuzzeltocht.

We hopen dat we je met deze puzzeltocht een leuke dag in en rond de Betuwe hebben bezorgd!

Fruitmozaïeken in Tiel (elk jaar medio september)

Disclaimer:

Belduna stelt zich aansprakelijk noch voor enige schade onverhoopt ontstaan door onjuiste informatie in deze puzzeltocht, noch voor schade aan jouw persoon, je medegenoten, je eigendommen of aan derden tijdens het maken van deze puzzeltocht.